

ร่องรอยของอาคารตึกจากแผ่นดินใหญ่
จนมาเป็นจีนแคะแห่งสยามประเทศ

คือ
“ฮากกา”

คือ
“จีนแคะ”

วรศักดิ์ มหัทธโนบล

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

ตัวอย่าง

คือ “ฮากกา”
คือ “จินแคะ”

วรศักดิ์ มหัทธโนบล

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บ้านแบบป้อมปราการ หรือ
ที่ภาษาจีนกลางเรียกว่า “เหยวโหลว”
จัดเป็น ๑ ใน ๗ แบบบ้านของจีน
ฮากกาหรือจีนแคะ และเป็นแบบที่
ขึ้นชื่อแบบหนึ่ง ด้วยเอกลักษณ์
เฉพาะตัวที่แตกต่างไปจากบ้านแบบ
จีนทั่วไป (ภาพจาก คุณนภตล
ชวาลกร ผู้อำนวยการศูนย์ฮากกา
ศึกษา)

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยหมึก
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
เพื่อปกป้องธรรมชาติ
และสุขภาพของผู้อ่าน

คือ “ฮากกา” คือ “จีนแคะ” • วรศักดิ์ มัทธโนบล

พิมพ์ครั้งแรก : กรกฎาคม ๒๕๔๖
พิมพ์ครั้งที่ ๒ : กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗
พิมพ์ครั้งที่ ๓ : มกราคม ๒๕๕๑
พิมพ์ครั้งที่ ๔ : สิงหาคม ๒๕๕๕

ราคา ๑๖๕ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

วรศักดิ์ มัทธโนบล

คือ “ฮากกา” คือ “จีนแคะ” พิมพ์ครั้งที่ ๔.

กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๕๕.

๒๐๘ หน้า : ภาพประกอบ.

๑. จีน-ประวัติศาสตร์. ๒. จีนแคะ-ภาษาฮากกา-ประวัติ.

I. ชื่อเรื่อง

931

ISBN 978 - 974 - 02 - 0977 - 5

สำนักพิมพ์มติชน

- ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : สุพจน์ แจ่มเร็ว, จุฬาลักษณ์ ภูเกิด,
นงนุช สิงหเดชะ
- ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : กิตติวรรณ เจริญวิเศษ
- รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : รุจิรัตน์ ทิมวัฒน์
- บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ บุญปาน
- หัวหน้ากองบรรณาธิการ : อพิสิทธิ์ วีระจากรวรรณ
- พิสูจน์อักษร : พัทน์นลิน อินทรหอม
- ศิลปกรรม : นุสรา สมบุญรัตน์
- ออกแบบปก : สุลักษณ์ บุญปาน

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) : ๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล

ประชาชนนครินทร์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๐-๐๐๒๑ ต่อ ๑๓๓๕

โทรสาร ๐-๒๕๕๙-๕๘๑๘

แม่พิมพ์สี-ขาวดำ : กองพิมพ์สี บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)

๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาชนนครินทร์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ

๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๐-๐๐๒๑ ต่อ ๒๔๐๐-๒๔๐๒

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด ๒๗/๑ หมู่ ๕ ถนนสุขาประชา

สรรค์ ๒ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๔-๒๑๓๓, ๐-๒๕๕๒-๐๕๕๖

โทรสาร ๐-๒๕๕๒-๐๕๙๗

จัดจำหน่ายโดย : บริษัท งานดี จำกัด (ในเครือมติชน) ๑๒ ถนน

เทศบาลนฤมาล ประชาชนนครินทร์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๐-๐๐๒๑ ต่อ ๓๓๕๐, ๓๓๕๑

โทรสาร ๐-๒๕๕๑-๙๐๑๒

Matchon Publishing House a division of Matchon Public Co., Ltd.

12 Tethsabannarueman Rd, Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900

Thailand

สารบัญ

คือ “ซากกา” คือ “จันแคะ”

คำนำ พิมพ์ครั้งที่ ๓	(๗)
คำนำ พิมพ์ครั้งที่ ๑	(๑๐)
๑ ก่อนเคลื่อนคาราวานของเหล่าอาคันตุกะ	๒
๒ จาก “ซากกา” ถึง “จันแคะ”	๑๐
๓ อาคันตุกะท่านนี้คือผู้ใด?	๑๖
๔ เราคืออาคันตุกะจากแดนไกล	๒๒
๕ จาก “อาคันตุกะ” ถึงตัวตนของ “ซากกา”	๔๒
๖ ซากกาที่เหมยเสี้ยน	๕๐
๗ สันทนาภาษาซากกา	๕๘
๘ บ้านพักชายคา	๖๔
๙ จิตวิญญาณจันแคะ	๘๐
๑๐ ความคิด-ความเชื่อ	๘๘
๑๑ สัมมาอาชีวะ	๑๑๐
๑๒ กีฬาและอารมณ์ขัน	๑๑๖
๑๓ ซากกายัน-ครัวจันแคะ	๑๒๐
๑๔ จันแคะในสยาม	๑๔๐
๑๕ คือซากกา คือจันแคะ ผู้อุโฆษ	๑๖๒
๑๖ การอภิศาของอาคันตุกะ	๑๘๖

คำนำ

คือ “ฮากกา” คือ “จีนแคะ” (พิมพ์ครั้งที่ ๓)

เมื่อแรกที่ **“คือฮากกา คือจีนแคะ”** ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ ได้ออกสู่บรรณพิภพนั้น สิ่งที่ไม่คาดคิดเรื่องหนึ่งก็คือ กระแสการตอบรับจากผู้อ่านที่เป็นไปด้วยดี

ที่ว่าไม่คาดคิดก็เพราะว่า **หนึ่ง** แม้สังคมไทยจากหลายปีที่ผ่านมา จะให้ความสนใจใคร่รู้เรื่องจีนก็จริงอยู่ แต่กับเรื่องจีนฮากกาหรือจีนแคะแล้ว ถือเป็นเรื่องที่แทบเฉพาะคนจีนที่มีสำเนียงพูดสำเนียงหนึ่งเท่านั้น ที่เมื่อดูไปแล้วก็ไม่แน่ว่าจะดึงดูดความสนใจได้มากนัก แต่เมื่อผลตอบรับกลับออกมาคืออย่างที่ว่า จึงทำให้เห็นว่าสังคมไทยที่สนใจใคร่รู้เรื่องจีนนั้น มีแนวโน้มที่จะต้องการงานศึกษาที่เป็นเรื่องเฉพาะระดับหนึ่งอยู่ด้วย

สอง ในบรรดาผู้ที่สนใจหนังสือเล่มนี้ส่วนหนึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนแคะ ในข้อนี้ได้ทำให้รู้ว่า แม้จีนแคะจะไม่ใช้จีนสำเนียงพูดส่วนใหญ่ในเมืองไทยเราก็จริง แต่เมื่อมีหนังสือที่กล่าวถึงรากเหง้าความเป็นมาของตนแล้ว ก็จะทำให้ความสนใจอย่างมาก เหตุฉะนั้น หากมีหนังสือในแนวนี้ที่กล่าวถึงจีนอื่นๆ เช่น จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน จีนไหหลำ และจีนกวางตุ้ง ออกมาด้วยแล้ว ก็น่าที่จะได้รับการตอบรับไม่ต่างจากที่หนังสือเล่มนี้ได้รับเช่นกัน โดยเฉพาะจีนแต้จิ๋วซึ่งเป็นจีนสำเนียงพูดกลุ่มใหญ่ที่สุดในไทยนั้น เชื่อว่ากระแสตอบรับน่าจะมากกว่าหนังสือเล่มนี้ด้วยซ้ำไป

ข้อที่ไม่คาดคิดเกี่ยวกับกระแสตอบรับที่ดีดังกล่าว นอกจากจะเห็นได้จากการที่หนังสือเล่มนี้จำหน่ายหมดในเวลาไม่ถึงปีแล้ว ก็ยังมีที่มาจากจดหมายของผู้อ่านที่มาถึงอีกจำนวนหนึ่ง โดยส่วนหนึ่งของ

จดหมายเหล่านี้ได้บอกให้รู้ว่า ผู้อ่านบางท่านยังได้ซื้อหนังสือเล่มนี้ไป แจกญาติสนิทมิตรสหายและลูกหลานที่มีเชื้อสายจีนแคะอีกด้วย และที่ ทำไปเช่นนั้นก็ด้วยเหตุผลที่ว่า เพื่อต้องการให้ผู้รับหนังสือเล่มนี้ได้รู้จัก ตัวเองมากขึ้นว่าตนเป็นใครมาจากไหน อันเป็นการสนองตอบต่อข้อ สงสัยของตน เช่นเดียวกับที่มาของหนังสือเล่มนี้

แน่นอนว่า ข้อสงสัยที่ว่านี้ย่อมเป็นคนละเรื่องกับที่คนบางกลุ่ม บางคนได้เที่ยวไปหาเรื่องใครต่อใครด้วยคำถามที่ว่า รู้ไหม “กู” คือใคร หรือบิดาของ “กู” คือใคร ซึ่งถือเป็นเรื่องของปมด้อยมากกว่าปมสงสัย

นอกจากนี้ กระแสตอบรับที่ว่าก็ยังรวมถึงการที่มีผู้ขออนุญาตนำ หนังสือเล่มนี้ไปตีพิมพ์สำหรับแจกในงานศพอีก ๒ ราย ซึ่งยอดพิมพ์ทั้งสองรายดังกล่าวรวมกันแล้วไม่ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ เล่ม และยังมีองค์กร ด้านการศึกษาขอเข้าไปแปลงเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการศึกษาของผู้ด้อยโอกาสอีกด้วยนั้น ก็ยิ่งทำให้หนังสือเล่มนี้ได้รับการเผยแพร่ในวง กว้างออกไปมากกว่าปกติยิ่งขึ้น

สิ่งที่ไม่คาดคิดเช่นนี้ทำให้เห็นว่า หนังสือเล่มนี้แม้จะถูกเขียนขึ้น จากข้อสงสัยส่วนตัวถึงที่มาที่ไปของตนเองก็ตาม แต่เอาเข้าจริงแล้ว ข้อสงสัยนี้กลับไม่ได้เกิดแก่ตนเพียงคนเดียว หากยังได้เกิดแก่บรรดาลูก หลานไทยเชื้อสายจีนแคะอีกด้วย หรือแม้แต่น้องคนไทยเราเองก็อยากรู้อย่างกัน

เหตุฉะนั้น หากการคลี่คลายข้อสงสัยไปได้เปลาะหนึ่งคือความบิ ดิ ยินดีของหนังสือเล่มนี้แล้ว ผลจากการตอบรับก็ยิ่งเป็นความบิ ดิ ยินดีของ หนังสือเล่มนี้ยิ่งขึ้นไปด้วย ความรู้สึกเช่นนี้ไม่เพียงจะเป็นเสมือนน้ำหล่อ เลี้ยงกำลังใจแก่ตนเองเท่านั้น หากยังรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณด้วยน้ำใสใจ จจริงอย่างมิรู้ลืมอีกด้วย และแม้กระแสการตอบรับนี้จะไม่ถึงขั้นที่เป็น หนังสือที่ขายดีเยี่ยม (Best seller) ก็ตาม แต่แม้เพียงขั้นนี้ก็นับว่ายังผลให้ เกิดอาการ “งง” อยู่ไม่น้อย คือ “งง” จนเป็นเหตุให้การตีพิมพ์ครั้งที่ ๒ ไม่มีค่านามาประกอบอย่างที่เราควรจะเป็น ต่อจนการตีพิมพ์ครั้งที่ ๓ มาถึง จึงตั้งสติได้ และทำให้เกิดค่านามาในการตีพิมพ์ครั้งนี้ตามมาอย่างที่เราเห็นอยู่นี้

สิ่งที่ควรกล่าวด้วยก็คือว่า ทั้งการที่ตีพิมพ์ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ นี้ได้มีการแก้ไขเฉพาะในเรื่องคำผิดและวรรคตอนในบางที่เท่านั้น ถึงแม้ หลังจากการที่ตีพิมพ์ครั้งที่ ๑ ผ่านไปไม่นาน จะมีผู้หัดผู้ใหญ่ที่เคารพ

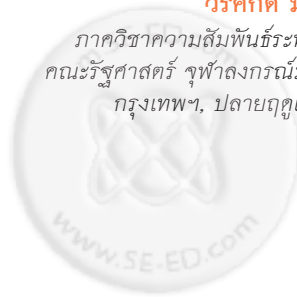
นับถือบางท่านได้มอบหนังสือและข้อมูลเกี่ยวกับจีนฮากกาหรือจีนแคะมาให้ พร้อมกับแนะนำว่าควรจะเขียนเรื่องของจีนกลุ่มนี้ต่อไป โดยอาจจะขยายความจากหนังสือเล่มนี้ หรือเขียนต่างหากขึ้นมาใหม่ก็ตาม ความเมตตาและความปรารถนาดีเหล่านี้ได้แต่รับมอบมาด้วยความขอบพระคุณเป็นอย่างสูง เพราะด้วยเวลาและภารกิจที่มีอยู่ในขณะนี้ยังไม่อยู่ในวิสัยที่จะทำตามคำแนะนำนั้นได้ จึงได้แต่หวังว่าวันหนึ่งข้างหน้าคงมีโอกาส หรือไม่มีก็มีคนรุ่นใหม่มาสานต่องานเล็กๆ ขึ้นนี้ต่อไป

สุดท้ายนี้ ใคร่ขอขอบพระคุณกระแสตอบรับดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง และขอบพระคุณสำหรับจดหมายที่เข้ามาแสดงความยินดีพร้อมข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นที่มีต่อหนังสือเล่มนี้มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ด้วยจิตคารวะ

วรศักดิ์ มหัทธโนบล

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรุงเทพฯ, ปลายฤดูฝน ๒๐๐๗

คำนำ

คือ “ซากกา” คือ “จันแคะ” (พิมพ์ครั้งที่ ๑)

กตินั้นวันรูปเพียง ๑ ดอกที่โทยมาเป็นระยะที่กลายเป็นความ
คุ้นชินภายหลังจากที่มันถูกจุดขึ้นมาดอกแล้วดอกเล่าตั้งแต่ฟ้าสว่างจน
บ่ายคล้อย ถัดจากกระถางรูปใบเล็กเป็นร่างร่างหนึ่งที่นั่งนอนนิ่งไว้ลม
หายใจและถูกคลุมด้วยผ้าห่มตั้งแต่หัวจดเท้า

สำหรับวัยรุ่นอายุย่างสิบหกแล้ว นั่นคือการสูญเสียครั้งสำคัญ
ในชีวิต แต่กระนั้น เวลาหลายวันที่ผ่านมาก่อนที่จะเป็นพ่อจะจาก
ไป นับว่ามีส่วนไม่น้อยในการช่วยเหลือหลอมและทำให้ไม่ต้องโศกเศร้า
เสียใจมากไปกว่าการนั่งซึม

บ่ายวันนั้นท้องฟ้าข้างนอกไร้แดดจนดูครึ้ม แต่ฝนก็ไม่มีที่ท่าว่า
จะตก เด็กหนุ่มกำลังนั่งพักอยู่เฉยๆ เพียงคนเดียว หลังจากที่ต้องช่วย
พี่น้องและเพื่อนบ้านจัดบ้านของตนเองให้กว้างขวาง ก่อนที่โดงจำปาจะ
มาถึงเพื่อบรรจुर่างที่ไร้วิญญาณของผู้เป็นพ่อ การนั่งพักเช่นนี้ทำให้มี
เวลาครุ่นคิดถึงวันเวลาที่ผ่านมาเสมือนการทบทวนบางสิ่งบางอย่าง

พ่อมักเล่าให้ฟังเสมอถึงเรื่องราวที่จีนแผ่นดินใหญ่ เรื่องของ
บ้านเกิด เรื่องของญาติพี่น้องที่อยู่ทางนั้น ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดของเรื่องเล่า
ต่างวนเวียนอยู่ในกตินอายุของ “จันแคะ” และแทบทุกครั้งที่ได้เล่า พ่อมักจะ
แสดงออกถึงความปรารถนาอย่างแรงกล้าในอันที่จะกลับไปเยือนแผ่นดิน
ใหญ่ให้ได้อย่างน้อยก็ครั้งหนึ่งในชีวิต

แต่แล้วความตายก็มาพรากพ่อให้จากไปพร้อมกับเรื่องราวที่เล่า
นั้น ซึ่งถึงยังไงเสียก็ยากที่จะทำให้ลูกๆ ได้เห็นภาพอย่างชัดเจน นอก

จากการจินตนาการเอาเอง ซึ่งก็ไม่ได้ช่วยอะไรมากนัก และดูเหมือนหนึ่งของการ
ความคิดขณะนั่งพักอยู่ต่อหน้าศพพ่อนั้นเอง ปณิธานในอันที่จะค้นหา
เรื่องราวของตนเองและของพ่อก็ถูกจุดประกายขึ้นมา ทั้งๆ ที่ยังมีมองไม่
เห็นทางเลยว่าจะเป็นไปได้อย่างไร

ยิ่งภายหลังจากพิธีศพผ่านไปแล้วยังอีกหลายเดือนต่อมา ความ
ฝันผวนของการเมืองไทยหลังเหตุการณ์ “๑๔ ตุลา” ก็ยิ่งทำให้ชีวิต
ของตนเองฝันผวนเข้าไปอีกนานนับสิบปี ปณิธานที่แม้จะยังคงอยู่ แต่
ก็แทบไร้ความหมาย

ระหว่างวันเวลาอันฝันผวนนั้น มีบ่อยครั้งที่อดคิดถึงพ่อขึ้นมา
ไม่ได้ และเมื่อคิดถึงก็อดสงสัยไม่ได้ว่า หากพ่อมีญาณวิถึอันใดที่ล่วงรู้
ถึงความเป็นไปของลูกชายคนนี้ได้แล้ว พ่อจะคิดเห็นอย่างไรกับวิถีชีวิตของ
ลูกคนนี้ ยินดีหรือเสียใจ เพราะชีวิตหลังจากที่พ่อจากไปอีกกว่ายี่สิบปี
นั้น ความเปลี่ยนแปลงในหลายเรื่องที่เกิดขึ้นช่างแตกต่างไปจากความ
รู้สึกนึกคิดของพ่ออย่างสิ้นเชิง

อย่างไรก็ตาม หลังจากชีวิตเริ่มเข้าที่เข้าทางแล้วระดับหนึ่ง
การเรียนรู้และการค้นคว้าจากเวลาเท่าที่มีก็ช่วยส่งเสริมให้ปณิธานของ
ตนเองใกล้ความเป็นจริงมากขึ้น ราวกับวันหนึ่งของบริษัท ค.ศ. ๒๐๐๐
ภายใต้การช่วยเหลือติดต่อบริษัทของเพื่อนมิตรที่เมืองจีนก็ทำ
ให้ฝันปรากฏเป็นจริงขึ้น เมื่อตนเองได้มีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมญาติที่
น้องของพ่อที่เมืองจีนโดยที่เราทั้งหมดไม่เคยพบหน้าคำตากันมาก่อน
แต่เพียงแค่นั่งรถในรถแรกที่ได้พบ เราต่างก็รู้สึกถึงความอบอุ่นใกล้ชีวิต
เยี่ยงที่พี่น้องยังมีต่อกัน จนกล่าวได้ว่านั่นเป็นครั้งหนึ่งในชีวิตที่ความ
รู้สึกดีๆ ได้เกิดขึ้นกับตนเองอย่างยากที่จะหาคำใดมาเปรียบอ้างได้ชื่อ

ภาพจากที่เคยทำได้แค่จินตนาการก็กลายเป็นภาพจริงๆ ที่สามารถ
สัมผัสได้ ไม่เพียงเรื่องราวและกลิ่นอายของความเป็น “จีนแคะ” จะ
ได้หวนกลับเข้าสู่ความรู้สึกเท่านั้น หากแม้แต่เรื่องราวของพ่อยังนับเป็น
ภาพที่ชัดเจนอีกด้วย

สำหรับใครก็ตามที่สงสัยและแสวงหารากเหง้าของตนเอง ภาพ
ที่เกิดขึ้นดังกล่าวย่อมสร้างความปิติได้ไม่น้อย เป็นความปิติอันไม่ต่าง
จากการได้เห็นออกจากความมืดไปสู่ความสว่างในขณะที่เดินอยู่เพียง
คนเดียว

เรื่องราวเกี่ยวกับพ่อจึงติดข้างจะเป็นส่วนตัวเกินกว่าจะบอกเล่าได้ จะมีก็แต่สิ่งที่อยู่แวดล้อมพ่อเท่านั้นที่ช่วยเติมเต็มให้กับการสั่งสมเรื่องราวเกี่ยวกับจีนแคะจากที่ผ่านมาที่สามารถเล่าสู่กันฟังได้

นับจากนั้นเรื่อยมา การเรียบเรียงความคิดเพื่อที่จะเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับจีนแคะหรือฮากกาก็เริ่มขึ้น กระทั่งสามารถนำเสนอเป็นตอนๆ โดยตีพิมพ์ผ่านคอลัมน์ “เงาตะวันออก” ของตนใน “มติชนสุดสัปดาห์” ได้ในที่สุด โดยได้ใช้ชื่อเรื่องว่า “คือฮากกา คือจีนแคะ”

อย่างไรก็ตาม หากไม่นับเนื้อหาของงานเขียนชุดนี้แล้ว สิ่งที่ควรกล่าวเอาไว้ ณ ที่นี้ประเด็นหนึ่งก็คือ การใช้ภาษาจีน ซึ่งโดยรวมแล้วมีอยู่ ๒ เกณฑ์ เกณฑ์แรก ภาษาจีนที่ใช้จะเป็นภาษาจีนกลางอันเป็นภาษาทางการของจีนในปัจจุบัน เกณฑ์นี้จะใช้กับคำที่ไม่ได้อยู่ในความคุ้นเคยของคนไทย ส่วนเกณฑ์ที่สองเป็นภาษาจีนแต้จิ๋วหรือจีนอื่นๆ เกณฑ์นี้จะใช้ตามความคุ้นชินของคนไทยโดยในบางคำที่ใช้นั้นจะระบุถึงเสียงจีนกลางอยู่ด้วย ยกเว้นแต่คำที่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องระบุ

เช่นเดียวกับงานเขียนที่ต้องค้นคว้าต่างๆ ไปที่คงไม่ได้ราบรื่นไปตลอดรอดฝั่ง การติดขัดในเรื่องข้อมูลบางด้านก็ดี การพยายามเรียบเรียงอย่างระมัดระวังก็ดี ได้ทำให้บางครั้งต้องสะดุดหยุดลงและล่าช้า ฉะนั้น หากใครที่ติดตามงานเขียนชุดนี้โดยตลอดแล้วก็จะพบว่า มีบางครั้งที่หยุดหายไป แต่กระนั้น ก็สามารถเห็นในงานเขียนชุดนี้จบลงจนได้

ด้วยเหตุนี้ งานเขียนชุดนี้จึงไม่ได้สำเร็จลงได้ด้วยตัวเองเพียงลำพังโดดๆ โดยปราศจากความช่วยเหลือจากใคร

อาจารย์เจี้ยแยนจอง คือบุคคลคนแรกสุดที่พึงได้รับความขอบพระคุณเพราะในฐานะที่เป็นจีนแคะด้วยกัน ท่านได้ให้ทั้งความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนให้หยิบยืมหนังสือทั้งของตัวเองและของกัลยาณมิตรของท่านมาเพื่อให้ประกอบการเขียน เจิ้งจื้อสง หรือ “คุณจิรศักดิ์” และอาจารย์ศิริเพชร ทฤษฎานาวดี แห่งคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้กรุณาติดต่อประสานงานจนได้พบญาติที่เมืองจีนและให้ความกระจ่างเกี่ยวกับภาษาจีนบางคำบางประโยค ให้หนังสือที่มีประโยชน์ คุณเรืองรอง รุ่งรัศมี คุณอุบลย์ รัตนมันเฑษม ที่เป็นเพื่อนคู่คิดโดยอ้อมกับงานเขียนชุดนี้ คุณทวี ธีระวงศ์เสรี อดีตกงสุลไทยประจำกวางเจาและนักวิจัยอาวุโสของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๑๒) คือ “ฮากกา” คือ “จีนแคะ”

ในปัจจุบันที่กรุณามอบพจนานุกรมภาษาฮากกาให้หลังจากที่ได้อ่านงานเขียนชุดนี้ไปไม่กี่ตอนและโดยที่ยังไม่ได้รู้จักกันมาก่อน นอกจากนี้ยังมีกัลยาณมิตรอีกไม่น้อยที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้หมดในที่นี้ ที่ให้ความรู้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม รวมทั้งกำลังใจสุดท้ายก็คือ คุณเสถียร จันทิมาธร ที่ได้กรุณาให้งานเขียนชุดนี้ (และอื่นๆ) ได้มีโอกาสตีพิมพ์ใน “มติชนสุดสัปดาห์” และคุณสุจิตต์ วงษ์เทศ แห่งนิตยสาร “ศิลปวัฒนธรรม” ที่ได้แสดงความสนใจที่จะตีพิมพ์รวมเล่มงานชุดนี้ กระทั่งปรากฏต่อท่านผู้อ่านในบัดนี้

ในการตีพิมพ์รวมเล่มครั้งนี้แม้จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมไปจากเดิมอยู่ไม่น้อย แต่ก็เชื่อว่ายังคงมีที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนอยู่บ้างไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะบางเรื่องบางตอนควรมีรายละเอียดมากกว่านี้ แต่ก็ไม่มีเวลาดันคว้าได้มากไปกว่าที่เป็นอยู่ และคงต้องรอให้ผู้รู้ท่านอื่นได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป กระนั้นก็ตาม ความผิดพลาดคลาดเคลื่อนที่ว่านี้ย่อมไม่เกี่ยวกับบุคคลทั้งหมดทั้งที่ได้เอ่ยนามมาและไม่ได้อะไร

ตั้งที่ได้กล่าวมาแต่ตอนต้นแล้วว่า งานเขียนชุดนี้เกิดขึ้นจากปณิธานที่จะมุ่งแสวงหารากเหง้าของตนเองในฐานะที่เป็นลูกจีนแคะคนหนึ่ง ฉะนั้น แม้จะไม่ใช่งานเขียนที่ดัดเลืประเสริฐศรีก็ตาม แต่ในส่วนลึกแล้วเท่ากับปณิธานของตนเองได้บรรลุไปแล้ว

และในฐานะจีนสยามที่เป็นจีนแคะคนหนึ่ง จึงอดหวังอยู่เล็กๆ ไม่ได้ว่า งานเขียนชุดนี้น่าจะมีประโยชน์บ้างไม่มากนักน้อย ถึงแม้ในช่วงบางตอนจะสอดแทรก “ที่เล่น” เอาไว้ใน “ที่จริง” อยู่เป็นระยะๆ จนทำให้สับสนความเป็น “วิชาการ” หมดความชัดเจนลงไปก็ตาม

ด้วยจิตคารวะ

วรศักดิ์ มหัทธโนบล

กรุงเทพฯ, ๓๑ ๗ ๒๕๖๓

ตัวอย่าง

แต่....พ่อ

ตัวอย่าง

ถนนเยาวราช ย่านการค้าของคนจีนในอดีต

ตัวอย่าง

คือ “ซากกา”

คือ “จินแคะ”

ตัวอย่าง

ภาพพิมพ์หินของ “จักรพรรดิเหลือง” หรือ “หวงตี้” ต้นกำเนิดของชาวจีนยี่น ซึ่งรวมทั้งฮากกาหรือจีนแคะ

ก่อนเด็กลืมตราวง ของเหล่าอาคันตุกะ

ตัวอย่าง

ในบรรดาคนจีนโพ้นทะเล หรือชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย ซึ่งในที่นี่จะเรียกว่า “จีนสยาม” ตลอดไปนั้น แม้จะใช้ภาษาจีนเหมือนกันก็ตาม แต่ก็มีส่วนหนึ่งพูดที่แตกต่างกันออกไปหลายสำเนียง เหมือนกับที่เราฟังได้ยินถึงความแตกต่างทำนองนี้ได้จากสำเนียงพูดของคนไทยตามภาคต่างๆ

หนึ่งในสี่ห้ากลุ่มสำเนียงพูดของจีนสยามเหล่านี้คือ “จีนแคะ”

จีนแคะจะเป็นใครมาจากไหนนั้น คงเป็นประเด็นที่จะได้กล่าวต่อไปข้างหน้า แต่สำหรับจีนสยามที่เป็นจีนแคะแล้ว คงมีไม่น้อยที่อาจจะรู้มาตั้งแต่เด็กว่า “แคะ” ที่เป็นคำเรียกกลุ่มจีนของตนนั้น แปลว่า แยก หรือ อาคันตุกะ

บางคนอาจจะรู้ต่อไปว่า ตามที่กลุ่มจีนของตนถูกเรียกว่า “อาคันตุกะ” หรือ “แคะ” นั้นก็เพราะเป็นกลุ่มจีนที่เร่ร่อนอพยพไปยังที่ต่างๆ ในจีนแผ่นดินใหญ่ การอพยพก็เป็นลักษณะของกองคาราวานขนาดใหญ่ ไปถึงที่ไหนที่เห็นว่าทำเลหรือชัยภูมิดีก็จะปักหลักปักฐานอยู่ ณ ที่แห่งนั้น และโดยที่แหล่งที่ตนไปปักหลักอยู่มีเงินเจ้าของถิ่นมาแต่เดิม